

Tompa falu.

Alapítójától, ki Tompa nevet viselt,¹ kapta nevét ez is, mint az országbeli többi Tompa falu. Különbözik a Száráz-ér mentén eső hason nevű helytől.

Először mint Békés megyei hely tűnik előnkbe 1436. táján, azon puszták között, melyeket | 1436 Hunyadi János Zsigmond királytól kapott s melyek a szent-andrás-csabacsúdi és szente-tornyai uradalmak tartozékait képezték.² Épen úgy, mint husz évvel később, midőn V. László király | 1456 a fentebbi és a hód-vásárhelyi jószágokat a nagy hősnek visszaajándékozta.³ Békés megyéhez s a határunkbeli Apáczához számítják 1458- | 1458

¹ E személy névvel Thompa, Tumpa, Tompa alakban, 1055-től kezdve elég sűrűn találkozunk, a mint azt már Jerney (Magy. nyelv. kincsek 141. l.) is megjegyezte. A Vár. Reg.-ban Tump, Tumpa változatban találjuk. Mint-hogy Tompa néven oláh eredetű nemes családot is ismerünk (Századok 1889. 50.), a szó magyar származását biztosra nem vehetjük: bár kétségtelen, hogy e nevű magyar nemesi családok a XV. sz.-ban Csanád m.-ben is bírtak (Csánki M. o. tört. fr. I. 716.) s hogy egy ily nevű nemes a Szeri nemzetségbe is nősült, kinek leánya Bizerei László neje lett, vagyis a határ északi részének uraival egy családot képezett. (Orsz. lt. Dl. 21061.)

² Karácsonyi, A Hunyadiak Békés megyei birtokai. Békés v. m. évkönyv XII. 36.

³ Az oklevél másolata a Békés m. rég. társ. muzeumában, Haan, Békés vm. oklt. I. 78. Karácsonyi, Békés vm. tört. II. 324. Csánky, i. m. I. 705.

ban a pusztát, melyet e tájon telepítnek meg: mert mikor Gáji Horváth Gergely diós- 1462 győri kapitány azt Hód-Vásárhelylyel együtt megszerzi, már akkor, a szomszédságában eső Rárós mellett, mint falu emlittetik.¹ Horváth azonban idővel elzálogosította azt Dóczi Péternek, 1478 ki akkor-tájban vidékünkön róppant birtokokat szerzett magának.

A falu határát Rárós, Derek-egyháza és Mágocs közt a Tompa-háti dülő és a gr. Károlyi féle Tompa-háti major mutatja.

Tót-Kutas falu.

Kutas	1437 Kwthws	1463 Toth Kwthas	1556
Kwthws	1447 Tóth Kwthas	1549 Tottkwtas	1559
Kwthos	1456 Totkutas	1552 Thot Kwthas	1561

A mi Kutas-pusztánknak két része volt, t. i. Peres-Kutas és Tót-Kutas s e kettő egymással a Fejér-tónál össze is ért. Nevét tót nemzetiségű lakosaitól vette, kik valószínűen már Hunyadi János korában lakták e helyet.²

Először a Szekcsei Herczeg család tagjainak a Héderváriak ellen folytatott perében találkozunk a faluval, mint a hód-vásárhelyi uradalom egyik tartozékával, Hegyes és Kamarás Csa- 1437 nád megyei községek közt sorolva fel, mikor t. i. az egyezségrészen Herczeg Rafáel bosnyák püs-

¹ Borovszky, Csan. vm. t. II. 218.

² Ezt onnét gondoljuk, hogy Hunyadi már 1455-ben említi, hogy Vásárhely lakosainak egy része tót volt. (L. Vásárhely alatt.)